

El Festival Off de Perpinyà acull una exposició dedicada al fotoperiodista Rafael Vilarrubias

La Diputació de Girona gestiona des de l'any 2006 el fons arxivístic del retratista, fotògraf artístic i fotoperiodista mort prematurament l'any 1953

Clínica de maternitat: quatre infermeres amb nadons en braços, 8 de juliol de 1937, Igualada. Foto: Rafael Vilarrubias

La Diputació de Girona, per mitjà [NSPAI](#), el seu centre de la imatge, participa per quinzè any consecutiu en el [Festival Off de Perpinyà](#) amb l'exposició fotogràfica [Fotoperiodisme a la rereguarda \(1936-1939\). Rafael Vilarrubias](#)". La mostra es presenta per primer cop en aquest festival, i es podrà veure a la sala d'exposicions de La Médiathèque de Perpinyà, del 2 al 23 de setembre, coincidint amb el festival mundial de fotoperiodisme [Visa pour l'Image](#). Després començarà un cycle itinerant per diferents sales d'exposicions de les comarques gironines i altres indrets.

La mostra aplega les imatges més representatives sobre la vida i el treball a la rereguarda catalana durant la Guerra Civil, publicades al suplement del diari *La Vanguardia* "Notas gráficas". L'exposició mostra les fotografies preses per Rafael Vilarrubias i el tractament que van rebre a la premsa gràfica del moment, en una època en què les imatges hi eren molt rellevants i destacaven els fotomuntatges de pàgines interiors i portades.

Mercat a la plaça Major (publicada a «Notas Gráficas», La Vanguardia), 5 d'abril de 1936, Banyoles. Foto: Rafael Vilarrubias

La premsa gràfica va convertir-se en una eina comunicativa molt important en un context bèl·lic en què es buscava transmetre per mitjà de la imatge una ideologia política per reforçar la cohesió social i els ànims a la rereguarda del front. Rafael Vilarrubias va captar aquesta realitat en algunes poblacions catalanes, fotografiant mercats, treballs agrícoles, refugiats...

El fotògraf **Rafael Vilarrubias** (Igualada, 1905 - Banyoles, 1953) es va aficionar a la fotografia a la seva ciutat natal, on va formar part de l'Agrupació fotogràfica d'Igualada. L'any 1931 es va traslladar a Banyoles, on va començar a dedicar-se professionalment a la fotografia. Un any després va iniciar la seva relació amb el diari *La Vanguardia*, com a reporter gràfic del suplement "Notas gráficas", amb un reportatge i una crònica dels aiguats de Banyoles del 13 al 20 de desembre d'aquell any. Al llarg de la seva trajectòria va compaginar les feines de retratista, fotògraf artístic i fotoperiodista, fins a la seva mort prematura, l'any 1953.

INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, gestiona des de l'any 2006 el Fons Rafael Vilarrubias, cedit per la seva filla Carme Vilarrubias. L'any 2007 el Centre va publicar el cinquè volum de la seva col·lecció "Quaderns de Fotografia", el qual comprèn una selecció del conjunt de la producció fotogràfica de Vilarrubias, que inclou fotografia de galeria, familiar i fotografia de premsa. En aquesta publicació es posa èmfasi en la seva faceta de fotoperiodista.

Visa Off. La Diputació de Girona, a través d'INSPAI, Centre de la Imatge, fa quinze anys que participa en el Festival Off i mostra, a La Médiathèque de Perpinyà, algun dels projectes en què ha treballat INSPAI, entre els quals els centrats en la promoció de la fotografia actual i contemporània, com ara "Srebrenica, el silenci de la memòria", dels fotògrafs Miquel i Isaac Ruiz; "Les veus de les dones: el Salvador", de Tonyi Mateos; "Retrats de la memòria", d'Elisabet Serra;

"Kaolack", de Joel López (el projecte guanyador de la II Biennial Internacional de Fotografia); "Àlbum de famílies", de Mattia Insolera i Catalina Gayà; "Abandoned places", d'Alícia Rius; "Fotografia de premsa", de Dani Duch; "La fi dels dies", de Yurian Quintanas; "Una altra manera de captar el món: 1979-2013", de Miquel Ruiz; "Polvorins", de Carles Palacio, i "Mentawai: progrés o retrocés?", de Marina Calahorra.

Manifestació amb motiu de la victòria del Front d'Ordre o d'Esquerres. Autoritats al balcó dirigit-se als assistents, 18 de febrer de 1936, Banyoles. Foto: Rafael Vilarrubias

Exposició

«Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939). Rafael Vilarrubias». Sala d'exposicions de [La Médiathèque](#), carrer Émile Zola, 15, Perpinyà.

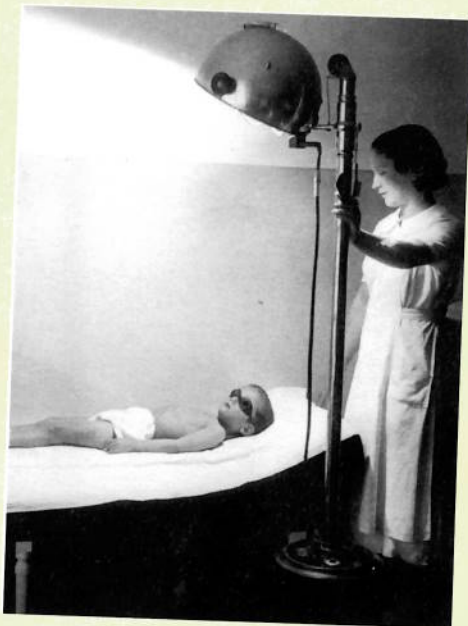
Del 2 al 23 de setembre de 2017. Dimarts, dimecres, divendres i dissabtes, de 10 a 18 h; dijous, de 13 a 18 h.

seva posició de resistència envers les pressions que rep aquesta comunitat ancestral dels països del nord de l'Àfrica en què cohabiten. Per la seva banda, Sarah Caron convida a conèixer la comunitat musulmana instal·lada a Cuba, la presència de la qual desmunta la imatge estereotipada de l'illa. Alguns treballs com el d'Amy Toensing utilitzen la transversalitat d'un problema, com la viudetat, per investigar-lo en diferents espais com Uganda, l'Índia o Bòsnia.

Finalment, i d'entre la pràcticament nul·la presència de territori occidental, el Visa proposa una petita tria de reportatges centrats en Estats Units, com els dels fotògrafs Larry Towell, Darcy Padilla i Isadora Kosofsky. Els dos primers centren la seva atenció en les comunitats índies del país, com la gran nació sioux, ara sota la pressió de Donald Trump, o l'extrema misèria de la reserva índia de Pine Rige, mentre que Kosofsky aborda els empresonaments de joves a la zona de Nou Mèxic.

Encara amb el programa per tancar de manera definitiva, la majoria dels treballs presentats són obra de fotògrafs afiliats a les grans agències i mitjans de comunicació com Reuters, *The New York Times*, *Vu*, *Le Figaro*, *Match* o, és clar, *Magnum*. Més que de les possibilitats crítiques de les pràctiques fotogràfiques documentals, és l'evidència del caràcter indubtablement gremial del festival.

Inspai de la Diputació de Girona participa amb l'exposició "Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939). Rafael Vilarrubias"

Rafael Vilarrubias. Clínica de maternitat. Nen en tractament. Igualada, 8 de juliol del 1937.
A la dreta, nens refugiats de la Guerra Civil banyant-se a l'estany. Banyoles, juny 1937.

Inspai, centre de la imatge de la Diputació de Girona participa en el festival Visa pour l'Image presentant a la Médiathèque l'exposició *Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939)*. Rafael Vilarrubias, del fotògraf Rafael Vilarrubias (Igualada, 1905-Banyoles, 1953). L'exposició aplega les imatges més representatives, publicades en el suplement de *La Vanguardia*, *Notas gráficas*, sobre la vida i el treball a la rereguarda catalana durant la Guerra Civil espanyola. S'hi mostren les fotografies preses pel fotògraf i el tractament que van rebre en la premsa gràfica del moment en una època de molta rellevància de la imatge en la premsa. Inspai, centre de la imatge de la Diputació de Girona, gestiona des del 2006 el fons Rafael Vilarrubias, cedit pel seu net Esteve. Vilarrubias es va aficionar a la fotografia a la seva ciutat natal, Igualada. L'any 1931 es va traslladar a Banyoles, on va començar a dedicar-se professionalment a la fotografia. Al llarg de la seva trajectòria va compaginar la feina de retratista, fotògraf artístic i fotoperiodista fins a la seva mort prematura, l'any 1953.

Inspai porta al Visa Off el fons de Rafael Vilarrubias

■ Pioner del fotoperiodisme gironí, va reflectir la vida quotidiana de Banyoles i els pobles de la rodalia durant la República i la guerra ■ L'exposició es podrà veure a Perpinyà fins al pròxim dia 23

Eva Vázquez
GIRONA

L'Inspai, el Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, participa per quinzè any consecutiu al Festival Off de Visa pour l'Image de Perpinyà, en aquesta ocasió amb una selecció del fons fotogràfic que conserva del reporter gràfic Rafael Vilarrubias. *Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939)*, que es podrà veure a la sala La Médiathèque de Perpinyà fins al 23 de setembre, coincidint amb el festival de referència del fotoperiodisme mundial, i després empenirà un itinerari per altres sales d'exposició de les comarques de Girona, reuneix algunes de les imatges més representatives de la vida quotidiana durant la República i la Guerra Civil espanyola que Rafael Vilarrubias va publicar al suplement "Notas gráficas" del diari *La Vanguardia*.

Nascut a Igualada, on era escrivent en una blanqueria, Rafael Vilarrubias (1905-1953) es va establir a Banyoles el 1931, atret per les imatges de la ciutat que havia vist reproduïdes en un cartell de la festa major, i l'any següent ja publicava el seu primer reportatge a *La Vanguardia*, sobre els aiguats que aquell més de desembre havien provocat el desbor-

Una de les fotografies del fons de més de 800 imatges de Rafael Vilarrubias que custodia el centre Inspai ■ RAFAEL VILARRUBIAS

dament de l'estany. La seva arribada en terres gironines coincidí amb l'època daurada de la premsa gràfica, propiciada per la professionalització dels pioners del fotoperiodisme arran de l'Exposició Universal de Barcelona, el 1929, i pels avenços tècnics que havien permès dotar-los de càmeres més lleugeres i manejables, com la llegendària Leica.

Rafael Vilarrubias també tenia la seva, una *Luxus* que feia honor al nom amb un bany d'or, amb la qual va fotografiar l'estany de Banyoles, el mercat, les fires de bestiar, els treballs del camp, els concursos de bellesa, les manifestacions polítiques, els primers refugiats de la guerra... Com molts d'altres fotògrafs de l'època, va veure en la modernitat de les

revistes il·lustrades l'oportunitat de sortir del marc del retrat tradicional i el paisatge pintoresc, amb els quals de tota manera també es guanyaria la vida, per copsar la quotidianitat de manera més vívida i espontània en unes fotografies que, enmig de l'agitació política dels anys trenta, i posteriorment, durant la guerra, servirien també per oferir una imat-

ge de cohesió social i ideològica des de la rereguarda. La dura competència a què havien de fer front aquests pioners, sense cap regulació de l'ofici, va motivar més d'un enfrontament, com la carta amenaçadora que Carles Pinedo, corresponsal d'*El Día Gráfico* a Girona, va publicar el 1935 a la premsa en protesta pel fet que Vilarrubias li trepitjava el mono-

poli: "Usted viene metiéndose en Gerona, donde no hay vida para un reporter gráfico, que soy yo aquí en Gerona, i viene usted a quitar dos pesetas a un sitio donde no le llaman; no crea que me vea a mi por Bañolas, quitándole el trabajo a usted, porque tengo educación suficiente para no querer perjudicarle en sus faenas. Aquí no estamos en Barcelona y debemos respetarnos. No hay trabajo para uno, y menos habrá para dos." La veritat és que Pinedo, almenys per l'escarni de què era sovint objecte a les revistes satíriques de l'època, com *El Pont de Pedra*, tenia fama de potiner: pel que sembla, se li van velar tots els negatius de l'accident del príncep Mdivani a Albons, i el redactor, en saber-ho, primer va esclafir a riure, i tot seguit va caure desplomat a terra. Vilarrubias, en qualsevol cas, continuaria anant a la seva, venent reportatges dels partits de futbol del Girona a *El Día Gráfico*, que els preferia als del seu enrabiat col·lega.

Moltes d'aquestes imatges es van dispersar o es van perdre, fins que el nét del fotògraf, Esteve Vilarrubias, va emprendre la tasca de recuperar i divulgar el fons amb una primera exposició que es va presentar l'any 2000 al Tint de Banyoles. Per a molts va ser el descobriment, no només del llegat de Vilarrubias, sinó de tota una generació de fotoreporters gironins encara per estudiar. El 2006, la família del fotògraf va cedir tot el material recopilat, inclosos els retrats d'estudi i de paisatge, al centre Inspai de la Diputació, més de 800 imatges que l'any següent servirien de base per a l'edició d'un dels seus *Quaderns de Fotografia*. ■

La 'Revista de Girona' dedica el dossier als fotògrafs pioners

Redacció
GIRONA

La *Revista de Girona* dedica el dossier de tardor, que acaba de sortir a la venda, als primers fotògrafs de les comarques gironines. El treball, coordinat per l'arxivista Dolores Grau i Ferrando, vol donar a conèixer l'activitat dels pioners

de la fotografia a casa nostra, des dels retratistes més coneguts (els Unal, Josep Esquirol, Amadeu Mauri i Valentí Fargnoli), fins a modalitats menys estudiades com la fotografia de difunts, la fotografia feta per dones (Carme Gortade, Dolores Gil de Pardo i Maria Serradell), la fotografia pictorialista, la

vinculada a l'excursionisme, la fotografia atmosfèrica (amb les singulars imatges de núvols de Josep Pons Girbau), i la dels primers reporters gràfics, com Heribert Mariezcurrena, Rafael Vilarrubias o Antoni Campañá. Els articles estan signats per Dolores Grau, Marta Gassot, Maria Àngels Suquet, Jep

Martí, Lurdes Boix, Inés Padrosa, Rosa M. Gil Tort, Toni Reyes i David Iglésias. A més, la revista també dedica un espai a l'exposició del centenari de Fidel Aguilar i als dibuixos de Joan B. Coromina, i inclou una entrevista amb Bàrbara Schmitt, portaveu de la *Iaeden-Salvem l'Empordà*. ■

Tres membres de la secció dramàtica de la Societat Obrera l'Amistat al camí dels Àngels, el 1925 ■ VALENTÍ FARGNOLI / CRDI